

INTERVIEW ROLF VERBEEK (DIRIGENT)

De wereldtop dirigeren in je eigen stad

Groninger Rolf Verbeek (31) dirigeert op 2 juli de door hem bewerkte vierde symfonie van Bruckner in de Martinikerk, Groningen. In zijn rug een maximaal 80-koppig publiek, voor hem Camerata RCO, een ensemble bestaande uit (deze keer) tien musici van het Concertgebouworkest. Hij is er vaste gastdirigent. Niet mis.

ERIC NEDERKOORN

Even voor het beeld. Hij loopt op 2 juli de trap af van zijn studentikoze woning boven café Merlijn aan de Meeuwerderweg in Groningen. Eenmaal buiten stapt hij op zijn fiets. Een paar honderd meter noordwaarts richting binnenstad komt hij langs het Prins Claus Conservatorium waar hij is opgeleid tot zowel hoornist als dirigent. Dan gaat hij het Trompbruggetje over en pedaleert daarna via de Oosterstraat naar de Martinikerk. Binnen ontmoet hij de accordeonist, de hoornist, de pianist, de klarinettist, de paukenist en het strijkkwintet van Camerata RCO.

De mondiale top. Camerata is immers een ensemble van soms zeven, soms twintig en deze keer tien musici van het Koninklijk Concertgebouw Orkest. Aan Verbeek de eer om ze die avond door Bruckner 4 te sturen. Over hoe dat zo is gekomen straks meer. Mooi verhaal.

De avond ervoor, op 1 juli, staat hij ook al voor Camerata, maar dan in de Amsterdamse Westerkerk, hoewel de reeks als 'Noorderkerkconcerten' te boek staat – de hoofdstedelijke Noorderkerk. „Die is er door de coronabeperkingen te klein voor”, zegt Verbeek. „Maar zulke mooie, grote kerken als de Westeren de Martini- zijn geweldig voor Bruckner. Dat zijn klankkasten.”

Ook Bruckner 'speelt thuis' Voor Bruckner is zo'n kerk dan ook postuum een thuiswedstrijd. „Hij is erin opgegroeid. Zijn muziek is super religieus. En dat hoor je. Het is muziek voor de eeuwigheid, vol visioenen. Zijn verhalen zijn verticaal geschreven, met horizontale lijnen, passend in zo'n enorm bouwwerk als een kerk.”

Hij zit nu juist even schuin onder dat enorme bouwwerk, op het terras van De Kostery. Als Rolf Verbeek in een 'line-up' van vijf zou staan, pikte je hem er niet direct uit als de dirigent. Bedrieglijke schijn. Een en al bevlogenheid. Hij zit op een ontspannen manier vol van zijn vak.

Verbeek kende Bruckner al goed. De Oostenrijker hoort met zijn leerling Mahler tot het standaardrepertoire van het Concertgebouworkest.

Rolf Verbeek in de Martinikerk, waar hij op 2 juli het klassieke top-ensemble Camerata RCO dirigeert. FOTO REYER BOXEM

Verbeek: „Ik heb Bernard Haitink en later Jansons geregeld Bruckner zien dirigeren. Een eer dat ik nu zelf met de wereldtop mag werken, dat ik de kans krijg mijzelf op deze manier te ontwikkelen. En dat ik nu zelf iets over Bruckners werk te zeggen mag hebben. Ik ben 31. Als musicus ben je dan al niet zo jong meer. Als dirigent wel.”

Zo en niet anders

Verbeek heeft die Vierde moeten terugschroeven naar 'kamerniveau'. „Die overweldigende orkestklank ging terug naar een stuk voor tien. De akoestiek van de kerk helpt mee bij de draagkracht. Ik heb dingen ontdekt in partituur die ik nooit heb gehoord, die ondergesneeuwd raakten in een groot orkest. Toen ik mijn keuzes had bepaald, dacht ik: ieder ander had het precies zo gedaan. Het kan gewoon niet op een andere manier.”

Zo klinkt hij een stuk zekerder van zijn zaak dan Bruckner zelf ooit is geweest. „Die man had een enorm probleem. Hij was altijd zo onzeker over zijn eigen werk. Hij bleef eindeloos sleutelen.”

Zo zijn er van al zijn werk meerdere versies. Bruckner was dan ook neurotisch. Hij had een telmanie. Als hij langs een boom liep, telde hij de bladeren. De winter moet wel zijn favoriete jaargetijde zijn geweest.

Zelf topdirigenten benaderen

Verbeek studeerde in Groningen, Den Haag en Tilburg. „Dat had te maken met de docenten met wie ik graag wilde werken.” Hij speelt als hoornist in zowel het Metropole als Noordpool Orkest, maar dat zijn inmiddels terzijdes. „Ik wil vooral als dirigent te boek staan. Het is altijd mijn drive geweest op het hoogste niveau te dirigeren.”

'Ik zei: ik ken dat hele stuk niet. En zij: 'O, wij ook niet, doe het toch maar'

Zoals hij de juiste docenten opzocht, benaderde Verbeek later dirigenten van naam met de vraag of hij bij hen een kijkje in de keuken mocht nemen, zoals Yannick Nézet-Séguin, toen nog chef bij het Rotterdams Filharmonisch (nu bij de Metropolitan Opera) en Barbara Hannigan, die in München de vrije hand heeft. Hij belde ze domweg op.

„Van die twee heb ik zo veel geleerd. Door bij de repetities te kijken, door met ze te praten. Als je van het conservatorium komt weet je veel van muziek als ambacht, maar uiteindelijk gaat het om méér, om de wereld achter de noten. Je wordt pas goed door je niet alleen in een muziekstuk te verdiepen maar daar ook omheen te lezen, over de componist, over de tijd waarin het werd geschreven.”

'Kun je mee op tournee?'

Bij Hannigan had hij het geluk dat een assistent-dirigent zich afmeldde, zeg maar de oren van de dirigent in de zaal, een klankregisseur. „Ik kreeg een mail van haar. Het betrof een opera van Stravinsky. 'Hier heb je de partituur Rolf. Wil je mee op tournee?' Die ging door Europa en Amerika. Een geweldige ervaring.”

In eigen land krijgen jonge Nederlandse dirigenten zulke kansen niet, zegt hij. „Ik had in Albanië een leuk gesprek met de artistiek directeur van het orkest uit het Noorse Bergen. Thuis stuurde ik hem een mail: of hij ook met assistenten werkte.

'Jawel', antwoordde hij. 'Maar die plek is bestemd voor jonge Noorse dirigenten, hier opgeleid.' Dat begreep ik helemaal. Bij alle vacatures voor assistentschappen in Nederland was zelfs bij de audities al geen enkele Nederlander. Dan denk ik, shit, als ik er in het buitenland moeilijk tussenkom omdat ze landgenoten kiezen, en hier juist voor buitenlanders, dan wordt het knap lastig. Orkesten hier durven het op de een of andere manier niet aan.”

Buitenlandse namen klinken kennelijk interessanter. Of gevestigde Nederlandse. „Het Orkest van Het Oosten gaat straks op in het fusie-orkest Phion. Kiezen ze als chef-dirigent voor die laatste twee jaar voor Ed Spanjaard, een grote naam. Ik dacht: dit was een uitgelezen kans om vooruit te denken, een jonge dirigent als de Groninger Frans-Aert Burggraaf een kans te geven, die nog een stuk verder is dan ik. Maar nee. En dat schiet niet op.”

Camerata geholpen met Ravel

Dan is Camerata een pracht van een zijweg. Hoe? „Voor een concert voor een vriendin had ik *Sheherazade* van Ravel gearrangeerd voor een kleine samenstelling. Eigenlijk is arrangeren geen liefhebberij van mij, monnikenwerk om al die noten op de juiste plek te krijgen.”

Ze wilden dat stuk zonder dirigent doen. Dat lukte niet.

„De musici zeiden: we hebben nog maar weinig tijd, het zou fijn zijn als jij ons op weg kon helpen. En doe het concert zelf ook maar. Een paar weken later trof ik in het Concertgebouw Hein Wiedijk, klarinettist in dat ensemble, en in het Concertgebouw Orkest, én oprichter van Camerata. 'Rolf, wij willen jou arrangement spelen in Bilbao over twee maanden. Als je het leuk vindt kun

je wel even een repetitie meemaken. Ze deden eerst een ander Ravel-stuk, voor dertien man. Dat liep niet lekker. Zegt Hein: 'Mensen, er zit een goeie dirigent in de zaal, misschien wil hij even'.”

Verbeek had geen benul. „Dus ik zei, liever niet, ik ken dat hele stuk niet. En zij: 'O wij ook niet. Doe toch maar'. Heb ik het ter plekke gelezen van blad. Toen kwam mijn eigen stuk. Daarna vroegen ze: 'Kun je volgende week mee naar Bilbao?' Daarvoor hoefde ik niet in mijn agenda te kijken. Wat een eer om met die Rolls Royce te werken. En zij waren uit de brand geholpen. Later hadden ze weer zoiets. Hein: 'We hebben een probleem, kun je morgenochtend repeteren, voor 's avonds een concert?' Het ging om liederen van Alma Mahler en Berg, Schönberg.

Geen Europa, wel Martini

„Ik zeg, ken ik totaal niet, stuur de partituur maar. Zo ben ik inmiddels vaste gastdirigent. En volkomen op mijn gemak. Je hoeft ze natuurlijk niks te vertellen, maar ik mag dingen uitproberen, fouten maken. Er staat een cd-opname gepland, wat concerten tot aan mei. Samen Met Hein heb ik Bruckner 4 bedacht. En toen kwam corona. Nu past deze 'kleine' Bruckner qua bezetting heel goed. Dit zou anders het jaar worden dat ik alleen maar zou werken bij professionele orkesten, met klussen in Kopenhagen, Wenen, München, Parijs, Taipei en Nizhni Novgorod.”

Het werd de Martinikerk. Wel mooi dicht bij huis.

4de Symfonie van Bruckner door Camerata RCO, Martinikerk 2/7 max. 80 bezoekers, entree (daardoor) 100 euro. Zie: noorderkerkconcerten.nl